

Notitie rondom chiropractors

Jolanda Streekstra-van Lieshout

5 december 2019

Aanleiding

In <locatie> is discussie rondom de bevoegdheid tot aanvragen van radiologisch onderzoek door chiropractoren. Op basis van een verkennend onderzoek van RIVM uit 2011 en een richtlijn opgesteld door de Nederlandse Chiropractoren Associatie wordt gesteld dat chiropractoren wel radiologisch onderzoek zouden mogen aanvragen. Gevraagd wordt naar een standpunt van de NVvR hierover.

Hieronder het (voorlopige?) resultaat van mijn zoektocht naar nadere informatie, waarbij ik voornamelijk de volgende vragen onderzocht heb:

1. Wie zijn volgens de zorgverzekeraar bevoegd om te verwijzen naar de tweede lijn?
2. Zou een chiropractor gelijkgesteld kunnen worden aan een ander beroep uit de eerste lijn?
3. Wat vermeldt RIVM daarover in haar onderzoek uit 2011?

1. Zorgverzekeraars

Om een afspraak te kunnen maken met een medisch specialist is een rechtmatige verwijzing noodzakelijk. Zonder verwijzer mag de zorgverzekeraar declaraties van medisch specialistische zorg niet ten laste van de Zorgverzekeringswet brengen. Welke beroepsgroepen een verwijzing mogen geven, bepaalt de verzekeraar. Dat kan dus per zorgverzekeraar verschillen.¹

De zorgverzekeraars hebben gezamenlijk bepaald² dat de volgende beroepsgroepen als verwijzer naar medisch specialistische zorg in aanmerking komen:

- Huisarts
- Medisch specialist
- Arts voor verstandelijk gehandicapten
- Specialist ouderengeneeskunde
- Jeugdarts
- Bedrijfsarts (voor arbeidsgerelateerde aandoeningen)
- Psychiater (als de patiënt in een GGZ-instelling verblijft)
- Verloskundige
- Tandarts (voor kaakchirurgische behandeling)

De chiropractor is niet in deze lijst opgenomen.

2. Chiropractor

---

¹ Zorgverzekeringswet art. 14.2 De zorgverzekeraar neemt in zijn modelovereenkomst op dat geneeskundige zorg zoals medisch-specialisten die plegen te bieden, met uitzondering van acute zorg, slechts toegankelijk is na verwijzing door in die overeenkomst aangewezen categorieën zorgaanbieders, waaronder in ieder geval de huisarts.

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0018450/2019-07-01>

² https://live-nvz-api.pantheonsite.io/sites/default/files/2019-05/Financiering_Verwijzer%20medisch%20specialistische%20zorg.pdf

Om te onderzoeken of de chiropractor op de een of andere manier kan worden gelijkgesteld aan een beroep dat wel bevoegd is tot verwijzing naar de tweede lijn, heb ik de context rond en de eisen aan een chiropractor onderzocht.

Chiropractoren zijn universitair opgeleid, maar niet in Nederland. Dit staat op de site van een van hun drie beroepsverenigingen³. Inhoudelijk zijn ze (ook volgens henzelf) te vergelijken met fysiotherapeuten. Fysiotherapeuten kunnen de door hen verleende zorg wel declareren bij de zorgverzekeraar maar zijn niet bevoegd om beeldvormende diagnostiek aan te vragen. Hetzelfde geldt voor chiropractoren: verzekeraars vergoeden de door hen verleende zorg vaak onder de aanvullende polissen voor alternatieve geneeswijzen⁴. Voorwaarde daarbij is meestal de registratie in een van de twee registers voor chiropractoren, van SNRC en SCN. Behandelingen door chiropractoren die opgenomen staan in (een van) deze registers worden over het algemeen door zorgverzekeraars wel vergoed.

Waar de titel van fysiotherapeuten dan nog beschermd is (want opgenomen in het lijstje van Wet Big art. 3 lid 1⁵), mag in Nederland iedereen zich echter een chiropractor noemen.

Dat chiropractor in Nederland een niet beschermd beroep is, is op 31 januari 2017 nog bevestigd in een vonnis van het Gerechtshof Den Haag⁶, in een zaak die SNRC (de beheerder van een van de twee registers van chiropractoren) aanspande tegen een Amerikaanse chiropractor die zich in Nederland wilde vestigen. Citaat uit de overwegingen van het Gerechtshof:

Het enkele feit dat een deel van in Nederland werkende chiropractoren zich bij SNRC heeft laten registreren en SNRC zelf normen heeft opgesteld, betekent niet dat sprake is van een professionele standaard. SNRC c.s. heeft ook niets gesteld over de wijze van totstandkoming van haar normen en evenmin is aangetoond dat deze normen breed gedragen worden door de beroepsgroep, die bovendien niet vastomlijnd is. Het is ook niet aan SNRC om te bepalen wie al dan niet als chiropractor kan worden aangemerkt. Het hof is dan ook met de rechtbank van oordeel dat niet is gebleken op welke wijze [geïntimeerde] gebonden is aan de door SNRC zelf opgestelde normen, laat staan dat SNRC c.s. de bevoegdheid toekomt om handhaving van haar normen jegens [geïntimeerde] af te dwingen.

Daarmee is mijn conclusie dat een chiropractor niet gelijk gesteld kan worden aan een in de Wet Big beschermd beroep of andere aanvragers van radiologische (eerstelijns)diagnostiek zoals een huisarts.

3. RIVM Rapport 300080006/2011 Toepassing van röntgenstraling om medisch-juridische en arbeidsgeneeskundige redenen in Nederland. Een verkenning

Op pagina 32 staat in het genoemde rapport onder het kopje 4.1.3 Rechtvaardiging de volgende tekst:

Belangrijk bij medisch-juridische blootstellingen is het ethische aspect. Een persoon moet op de hoogte worden gebracht van de risico's en heeft het recht om deelname aan een röntgenonderzoek te weigeren. Dit is echter niet altijd even eenvoudig voor de persoon in kwestie. Zo zal bijvoorbeeld het weigeren van het laten maken van een röntgenfoto voor leeftijdsidentificatie bij immigranten als verdacht worden gezien. Dit kan mogelijk negatieve consequenties hebben, zoals het afwijzen van een asielaanvraag.

Toepassen van straling is te rechtvaardigen als het verwachte voordeel opweegt tegen het risico op nadelige effecten. Het Nederlands Forensisch Instituut hanteert daarom een bovengrens van 0,1 millisievert voor de dosis die personen door een medisch-juridisch onderzoek mogen ontvangen.

³ <https://www.nca.nl/over-nca/beroepsprofiel/> en <https://www.nca.nl/chiropractoren/studeren/>

⁴ <https://www.zorgwijzer.nl/vergoeding/chiropractie>

⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0006251/2019-04-02>

⁶

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHDHA:2017:2103&showbutton=true&keyword=ECLI%3aNL%3aGHDHA%3a2017%3a2103>

Dit is evenveel als de hoeveelheid straling waaraan leden van de bevolking per kalenderjaar maximaal mogen worden blootgesteld buiten een locatie waar handelingen worden verricht met radioactiviteit.

Als röntgenonderzoek plaatsvindt op medische indicatie, dan hebben het verwachte voordeel en het risico betrekking op dezelfde persoon. Wanneer de blootstelling echter plaatsvindt om andere redenen, is het maken van de afweging of het verwachte voordeel opweegt tegen het risico minder eenvoudig.

Dit kan bijvoorbeeld komen doordat de blootstelling van een individu alleen maatschappelijke voordelen heeft, maar ook doordat er discussie is over de medische indicatie. Een voorbeeld van het laatste is het toepassen of aanvragen van radiodiagnostisch onderzoek door chiropractoren die daartoe in Nederland niet bevoegd zijn.

Een afwegingskader wordt momenteel geboden door de huidige wetgeving die de medische stralingstoepassingen onderverdeelt in bedrijfsgeneeskundige controles, bevolkingsonderzoeksprogramma's, vrijwillige deelname aan medische en biomedische diagnostische of therapeutische onderzoeksprogramma's en medisch-juridische procedures. In Europees verband wordt deze wetgeving momenteel herzien in het kader van de nieuwe Basic Safety Standards (BSS). Mogelijk zal een aantal van de hier besproken verrichtingen in de toekomst niet langer onder de medische stralingstoepassingen vallen.

Ook volgens RIVM zijn chiropractoren in Nederland dus niet bevoegd tot het aanvragen van radiodiagnostisch onderzoek. Wel verwijst RIVM naar een toekomstige wetwijziging op het gebied van stralingstoepassingen. Voor wat betreft bevolkingsonderzoek en e-healthtoepassingen is daarvoor in 2018 een internetconsultatie geweest, waarvoor NVvR via FMS input heeft geleverd. Vooralsnog is mij niets bekend van een aanstaande wetwijziging die invloed zou hebben op verwijsbevoegdheden.

Conclusie

Ik heb geen grondslag gevonden voor een bestaande bevoegdheid tot verwijzing voor radiologisch onderzoek door chiropractoren. Wel is het mogelijk dat een verzekeraar de zorg zoals verleend door een chiropractor vergoedt op basis van een contract voor alternatieve zorg.